

8. Oblastna zaščita dece in mladine v Sloveniji je korporacija, ki v njej učiteljice nimajo nobenega zastopstva. Le tako je mogoče, da se je sklenilo dekl. zavod za npravno pokvarjeno mladino v Koročevju dati v roke redovnicam, dasi je bila prvotno že določena posvetna učiteljica za vodstvo tega zavoda. Kakor se je deški zavod izročil posvetnim učiteljem, enako je oddati dekl. oddelek posvetnim učiteljicam.

Protestiramo tudi proti temu, da se je bivši učiteljico Štebijevo odstranilo iz Viš. šol. sveta in poslalo mesto nje v to korporacijo Fr. Lavtičarja.

9. Predsednica V. Zupančičeva pozove učiteljice, da pomagajo sestaviti statistiko žen. učiteljstva v Sloveniji. Določijo se poverjenice za posamezne okraje, ki bodo prevzele to nalogo.

10. Prihodnji občni zbor bo o Božiču l. 1920.

+ **Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani** je zborovalo v sredo dne 31. marca 1920. Po poročilu tajnika in blagajnika sklene občni zbor soglasno razpust društva. Vse društveno premoženje v znesku 5201 K 75 h se izroči po § 22. društvenih pravil »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« v oskrbo in varstvo. S tem je nehalo delovati eno najstarejših društev na Slovenskem. Prvikrat je društvo zborovalo 31. marca 1869. l. zadnjikrat 31. marca 1920. Prvi predsednik društva je bil pokojni Andrej Praprotnik, zadnji pa naš zaslužni Juraj Režek.

Okrajno učiteljsko društvo v Velikovicu je imelo svoj redni občni zbor dne 13. marca 1920 v Velikovicu. Predsednik tov. Magerl je otvoril zborovanje ter se v svojem nagovoru spominjal prvih mesecev po razsulu Avstrije. Takrat smo upravičeno pričakovali, da je šolstvu napočil nov čas. Mislili smo, da so končno politiki prišli do spoznanja, da je ljudska izobrazba predpogoj za obstoj ter gospodarski in kulturni napredek naroda; zato smo bili uverjeni, da politične stranke ne bodo več tako brezvestne, da bi zlorabljale šolstvo v svoje sebične namene. Upali smo, da bo končno učitelj neomejen gospodar v šoli, kakor je duhovnik v cerkvi, poštar na pošti, postajenačelnik na železni. postaji itd. Upali smo, da so za vedno minuli časi, ko se je učiteljstvo med sabo prepiralo zaradi takozvanega svetovnega naziranja, političnega prepričanja in drugih takih predsodkov. Varali smo se. Posebno nas boli, da je satan, ki črti slovo, povzročil zonet razdor med učiteljstvom. Koroško učiteljstvo odklanja ta boj za oslavo senco in vztraja pri svojih načelih, ki jih je že onetovano poudarjalo. Stanovska zavest mora biti tista trdna skala, ob katero se bodo zaman zaganjali valovi političnega življenja in ob kateri si bo razbil svojo butico vsakdo, ki bi se drznil nasprotovati naravnemu razvoju šolstva. Vršiti hoče in nadalje svojo narodno dolžnost ter odločno nastopati proti brezvestnim elementom, ki se pojavljajo že tudi na Koroškem, hoteč prenesti politično bratovornost tudi semkaj.

Nato je predsednik prešel na dnevni red. Poročal so:

1. Okraj. šol. nadzornik tov. Koschier: Nasveti za pouk in šolsko uradovanje. Predavanje je bilo res praktičnega pomena, saj je predavatelj zajemal snov iz živcev bogatega izkustva.

2. Tov. Zinkova: Učiteljica v boju za pravice koroških Slovencev.

3. Tov. Möderndorfer: Učitelj in narodno-propagandno delo na Koroškem.

Oba poročevalca sta za zanimivo podajanje direktiv na polju dela za narod žela splošno priznanje.

4. Tov. Čopič je predlagal in utemeljeval več resolucij, ki so bile soglasno sprejete.

5. Volitve: Predsednik tov. Magerl, namestnik tov. Burdjan, I. tajnik tov. Gaspari, 2. tajnica tov. Zinkova, blagajničarka tov. Mencingerjeva, odborniki: tov. Klanjšček, Möderndorfer in Čopič, namestniki: tov. Likar in tov. Božičeva.

Nato se je predsednik v toplih besedah zahvalil za obilno udeležbo ter zaključil zborovanje.

+ **Občni zbor »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta«** za 25. upravno leto se je vršil dne 31. marca v Učiteljski tiskarni. Prisotnih je bilo vseh skupaj 39, med temi 9 nečlanov. Predsednik Jakob Furlan otvori zborovanje s prijaznim pozdravom in spominjajoč se društvene 25letnice. Nato poda besedo tajniku Juraj Režku, ki je poročal sledeče:

Slavni zbor!

Na lanskem občnem zboru potrjeni stari odbor Vam tudi letos ne more kaj posebnega poročati o svojem delovanju in o razvoju našega društva v minulem letu. Nesrečne vojne razmere so tudi še v povojnem lanskem letu s svojo nezno draginjo in drugimi vojnimi posledicami pritiscale k tlom nas in naše dobre prijatelje, da nam ni bilo mogoče kaj bolj uspešnega ukreniti in izvršiti v dobrobit našega društva. Zbirali smo le denarne prispevke, ki so pa tudi le po malem kapali. Pač umevno, saj so bili naši dohodki v minulem letu še neurejeni, življenje pa čimdalje dražje.

Naša »Zaveza« se je bila obrnila do društva s prošnjo, da bi društvo osnovalo učiteljskim sinovom dijaško menzo. — Odbor tej želji ob najboljši volji ni mogel ustreči in je izvršiti, saj se v Ljubljani še za posamezno osebo le z največjo težavo dobi kak prostorček, kamli da bi se dobilo veliko stanovanje, kjer naj bi bili shranjeni otroci naših tovarišev. V tem pogledu tudi še v bodoče ne bo mogoče kaj uspešnega storiti — dokler ne bomo imeli svoje lastne strehe.

Tudi glede duševnega razvedrila za našo mladino nismo mogli kaj več storiti, saj sta se tisk in papir podražila v toliki meri, da nam bo izdajanje tega tako potrebnega in koristnega mladinskega čtiva skoroda onemogočeno. Vendar smo za letos izdali E. Ganglovihi spisov V. zvezek in naši narodni himni »Bože pravde« in »Lepa naša domovina« v dvoglasnem stavku za šolsko mladino.

Navzlic vsem tem težočam ne smemo obupati. Saj je bil naš začetek pred 25 leti tudi težak. Imeli smo mnogo neprilik, pa s pogumno in dobro voljo smo premagali vse. Izdajali smo »krajcarske knjižice«, mladinske spise, tov. Janka Žirovnika Narodne pesmi, ustanovili si svoj »gospodarski program«, prirejali koncerte in še mnogokaj, kar nam je donášalo lepih dohodkov, da imamo danes že precejšen zgradeni kapital in lepo mladinsko knjižnico.

Iz našega društva se je razvila naša Hranilnica in posojilnica in podpirali smo našo tiskarno ob njenem razvitku, danes pa obe lepo prosperata ter nam poklanjata v dar vsako leto primeren znesek.

Za 25 letnico našega društva napravimo si torej trden sklep, da vsak učitelj in učiteljica pristopi k društvu kot član — in to bo že lep letni dohodek, saj nas je vendar lepo številno po celi Sloveniji. Tudi naša okrajna učiteljska društva bi se morala vendar že enkrat toliko ojunačiti v stanovski svoji zavednosti — vsaj ob letošnji naši 25 letnici! — da bi pristopila kot pokrovitelj k našemu baš v sedanjih težkih razmerah tako potrebnemu društvu. Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal — je staro pa resnično geslo, zato pa tovariši: držimo se ga!

Vsem svojim tovarišem in blagim prijateljem, ki so nam skozi vse minulo četrto stoletje stali zvesto ob strani in nas podpirali, izrekamo svojo najpresrečnejšo zahvalo. Bog jih živi!

Naše društvo šteje danes: 35 pokroviteljev, 24 ustanovnih, 182 rednih in 90 podpornih članov.

Za tajnikom je poročal blagajnik Jakob Dimnik tako-le: Slavni občni zbor! Danes stopam pred občni zbor že petindvajsetič kot društveni blagajnik. Z zaključkom letošnjega upravnega leta praznuje naše društvo svojo 25 letnico. Če se ozremo v to 25 letno dobo nazaj, se nam vzbujva v naših srcih prijetna zavest, da smo z ozirom na žalostne razmere, ki smo živeli v njih, ustvarili veliko dobro delo, za katero nam bodo peli hvalo naši potomci. Z veselim srcem gledamo lahko tudi v bodočnost, zakaj vsak dan smo bližje tistemu dnevu, ko se bo začel graditi učiteljski konvikt, v katerem bodo učiteljske sirote in učiteljski otroci sploh tako preskrbljeni, kakor v vravnem očetovem domu. In da se to zgodi čimpreje, v to pomozi Bog!

Po teh uvodnih besedah je poročal blagajnik podrobno o dohodkih in izdatkih v letu 1919. Iz tega poročila posnemamo, da je imelo društvo v tem letu K 32.767:— prejemkov in K 32.279-40 pa izdatkov. Med izdatki so vštete tudi vse vloge v hranilnice. Za mladinske spise se je izkupilo K 25.714:15, nasprotno se je pa izdalo za tisek, vezavo in klišee mladinskih spisov K 17.064:62. Ustanovo za učiteljske sirote na bivšem Kranjskem po 80 K sta prejela visokošola Pretnar Kazimir in Dragotin Fettich-Frankheim.

Vse društveno premoženje znaša K 120.079:05; to svoto je zbral odbor v 25 letih po vinarjih in kronah. »Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača.«

* Pokrovitelji plačajo 200 K enkrat za vselej; ustanovniki letno 10 K, letni člani pa od letos dalje 4 krone na leto.

S tem geslom smo začeli pred 25 leti. Letošnji čisti dohodek znaša K 10.530:87. Poleg tega imamo pa še tudi lepo zalogo mladinskih spisov, ki so vredni najmanj K 30.000.—. Denar je plodonosno naložen v naših denarnih zavodih; največjo svoto imamo pa naloženo v Učit. tiskarni. »Slovenec« je pisal da se Učit. tiskarna masti od denarja »Učiteljskega konvikta«, resnica pa je, da se »Učiteljski konvikt« masti od Učit. tiskarne. Ker nam le-ta obrestuje vso svoto po 5%, dočim nam denarni zavodi obrestujejo denar le po 3%. Med vojno je bil naš denar v Učiteljski tiskarni bolj varno naložen, kakor v kateremkoli denarnem zavodu. Pa tudi danes je tako, zakaj staja Učiteljske tiskarne je tako ugodno in ne gospodarstvo in vodstvo v tako spretnih rokah, da nam tiskarna vrne vso svoto takoj, če to zahtevamo. Zategadel smemo biti tiskarni le hvaležni, ker nam hrani in obrestuje denar po 5%.

Sprejeti predlogi in sklepi. Na predlog tov. Lapajneti iz Cerkelj se je sklenilo, da začne odbor takoj študirati vprašanje o najetju primernega stanovanja, kjer bi imeli učiteljski otroci, ki se šolajo v Ljubljani, svoj dom in svojo kuhinjo. — Ustanova za učit. sirote na bivšem Kranjskem se Pretnarju in Fettich Frankheimu poviša vsakemu na 200 K na leto. Kedar bosta pa ta dva dovršila študije, se pa ustanova sploh opusti, nje glavnica se pa takoj pripíše k »konviktovi« glavnici. — Letna članarina se je povišala za vsakega člana na 4 K.

Volitev odbora. Do zdaj so bili v odboru: Jakob Furlan, predsednik; Luka Jelenc, I. podpredsednik; Ignacij Križman, II. podpredsednik; Anton Gnus, Julij Slapšak, Juraj Režek, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; Engelbert Gangl, Andrej Rapč, Josip Ambrožič. — Tov. Janjo Žirovnika je predlagal, naj se stari odbor, ki je s hvalevredno požrtvovalnostjo opravljal društvene posle, volji z vzklikom nanovo. Zahtevala se je volitev po listkih. Izvoljeni so bili sledeči člani: Gangl, Repovš, Sodnikova, Ambrožič, Furlan, J. Dimnik, Slapšak, Rapč in V. Sadar. Da pa ne bo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« postalo nekaka domena ljubljanskega učiteljstva, zato se bo novi odbor konstituiral na podstavi § 12 društvenih pravil, ki se glasi: »Vsako učiteljsko društvo ima pravico toliko zastopnikov dotičnega učiteljskega društva z virilnim glasom poslati v odbor, kolikorkrat je v § 6. določeno pokroviteljsko plačalo.« (Enkratna pokroviteljska znaša 200 K.) V poštevi pride tudi § 13., ki se glasi: »Društvena opravila oskrbuje devet voljenih odbornikov in zastopniki z virilnim glasom posameznih učiteljskih društev v smislu § 12., ki imajo iste pravice, kakor voljeni odborniki. Ti volijo izmed sebe predsednika, I. in II. podpredsednika, tajnika in blagajnika.« Društva, ki so plačala pokroviteljsko, so se povabila, da imenujejo svoje zastopnike v odbor »Učit. konvikta«.

+ **Izredni občni zbor ljubljanskega učiteljskega društva** je v ponedeljek dne 19. aprila 1920 ob 17. uri v poslopu I. mestne deške ljudske šole na Ledini.

Dnevni red: 1. Volitev predsednika. 2. Članarina za l. 1920. 3. Slučajnosti. Odbor.

Kronika.

= **Šola za neveste.** V Illinois v Severni Ameriki so otvorili šolo za neveste. V imenovano šolo sprejemajo samo one ženske, katere dokažejo, da so zaročene. V šoli se bode predavalo o vsem, kar je v zvezi z zakonom in z domačim ognjiščem. Tako n. pr., kako je mogoče v harmoniji skupaj živeti, kako je treba soditi značaj in temperament svojega moža, kakšne pravice in dolžnosti ima mož v materijalnem oziru, o gospodarskem štedenju žen, in o njih zahtevah glede gotovega luksusa. Dalje se bode poučevalo tudi o vzgoji otrok, o zdravstvu, o ravnanju s posli; pretresala se bodo pravna vprašanja, kako je mogoče izboljšati imetje itd. Poleg tega se bodo morale gojenke učiti in vaditi v različnem domačem delu.

= **Ljudsko štetje.** V ravnateljstvu za statistiko v Belgradu se vrše vse priprave za ljudsko štetje po celem kraljestvu.

= **Reclam umri.** Založnik svetovnoznane Reklamove knjižnice Hans Heinrich Reclam je umri v Lipskem v 80. letu svoje starosti. Kolike cene je njegova »Universalbibliothek« za Nemce kakor tudi za druge narode, ni treba poudarjati. Žal, da so danes, pred vojno tako cenene knjižice, vsled gospodarske krize v Evropi, postale luksuz za širše sloje ljudstva.

= **Deželni šolski nadzornik prof. Benča** v Celovcu je šel v pokoj. Ob tej priliki je postal dvorni svetnik. Ko je nasto-

pil pred leti svoje mesto kot deželni šolski nadzornik, je mislil, da bo v kratkem času ugnal vse koroške Slovence. Trn v peti so mu bili zlasti slovenski učitelji. Te je pošiljal v nemške kraje, da se nauče tam »nemščine«. Po slovenskih šolah je pa nameščal Nemce in nemčurje, ki so prav pridno ponemčevali mladino in zasmehovali narod. Toda tudi njega je zadel usoda! Šel je — narod pa še vedno živi in slovensko učiteljstvo je zopet med njim na delu za njegovo boljšo bodočnost!

= **Petdesetkronski in dvajsetkronski bankovci se bodo zamenjavali samo še do vstetega 15. maja t. l.** in prenehajo po tem dnevu nepreklčno biti splošno plačilno sredstvo na naši zemlji. Zato ponovno opozarjamo občinstvo, da se pohiti z zamenjavo, da tudi eventualne falzifikate odda zamenjujočim blagajnam, ker po 13. maju t. l. se niti falzifikati ne bodo več odvezemali. Tudi se prošnje za izjemno naknadno zamenjavo ne bodo sprejemale. Do nadaljnjie odredbe ostanejo zaradi pomanjkanja malih bankovcev v prometu samo še kronski bankovci po 10 K, 2 K in 1 K. Vsi drugi bankovci pa prenehajo po 13. maju t. l. nepreklčno biti splošno plačilno sredstvo na ozemlju kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Delegacija ministrstva financ v Ljubljani.

+ **Nova stanovanjska naredba deželne vlade.** Deželna vlada je sprejela v svoji seji dne 6. t. m. osnutek naredbe za izpolnjenje predpisov o odpovedi stanovanj. Vsebinska je na kratko ta, da sme stanovanjska oblast odpovedati za stanovanje pripravne prostore v tuji hiši. I. osebam, ki imajo dokazano čez 1 milijon kron premoženja; 2. uslužbencem zasebnih tu- in inozemskih denarnih zavodov, zavarovalnih družb in večjih gospodarskih podjetij v občeh, ne oziraje se na njih premoženje. Naredba ima namen indirektno prisiliti dotične zavode in premožne zasebnike, da zgradijo še v tekočem letu za svoje nastavljenice potrebna stanovanjska poslopja. Obsega tudi več določb za varstvo teh nastavljenic, da ne bodo trpeli nobene škode, če bodo zavodi pripravljene delovati v smislu naredbe.

= **Načrt ustave.** Dela komisije za načrt ustave kraljestva SHS so že v toliko napredovala, da bosta načrt dobila ministrski predsednik in minister za konstituantno v svrhu pregleda in predhodne ugotovitve besedila, predno se predloži na vpogled regentu in ministrskemu svetu za določitev nadaljnjega postopanja v tem važnem vprašanju. Poleg tega načrta izdeluje komisija za ustavo tudi načrt poslovnika za konstituantno, nadalje načrt zakona o oblastvenih samoupravah, načrt zakona o državnem svetu in načrt zakona o glavni kontroli. LDU.

Iz Jugoslavije.

— **Zavezinemu učiteljstvu!** V petek ob 8. zv., dne 16. t. m. se bo vršil v veliki dvorani hotela Union javen shod »Društva javnih nameščencev«. Zavezino učiteljstvo ljubljansko in iz bližnje okolice ljubljanske vabimo na ta shod, kjer se bo govorilo tudi o našem gmotnem položaju. Vodstvo Zaveze.

— **Nove zahteve je stavilo društvo državnih uslužbencev deželni vladi za Slovenijo.** Zahteva se, da se odpravi diferenciranje dražinskih doklad na eni strani, na drugi strani povišek službenih prejemkov, in sicer od 40 do 75 odstotkov po činovnih razredih. Preračunano je, da je za uradniško družino, broječo tri osebe, eksistenčni minimum 2050 K mesečno, in to le za hranjo in kurjavo.

— **Preklje razpisa nadučiteljskih in učiteljskih služb.** Z ozirom na tukajšnji odlok z dne 20. marca 1920, št. 3590, se preklicuje razpis sledečih nadučiteljskih in učiteljskih služb in sicer: 1.) nadučiteljske službe pri Sv. Petru, tik Radgona, okr. Gor. Radgona; 2.) učiteljske službe v Ločah, šolski okraj Konjice; 3.) nadučiteljske službe v Pobrežju (dekliška ljudska šola), šolski okraj Maribor-okolica; 4.) učiteljske službe v Šmartnem pri Slovenj-Gradcu, šolski okraj Slovenj-gradec. Dalje se pripominja, da je na ljudski šoli v Leitersberg-Krčevini, šolski okraj Maribor-okolica, za nadučitelja na razpolago prosto stanovanje v šolskem poslopu in mu torej ne gre stanarina. — Višji šol. svet v Ljubljani, 11. aprila 1920.

— **Nadučiteljska služba** je razpisana do 20. t. m. na šestrazrednici v Ločah, okraj Konjice (Slov. Štaj.). Prosto stan., velik vrt, zidani hlevi, železniška postaja tik šole.

— **Služba nadučiteljice** je razpisana do 20. t. m. na šestrazredni dekliški šoli v Konjicah (Slov. Štaj.) s prostim stan. in vrtom. Trg je ob železniški postaji.

— **Učiteljsko društvo za Maribor i. b.** o. je poslalo v smislu sklepa društvenega zbora višjemu šol. svetu nastopno vlogo, ki jo naj upošteva vsak poštenjak iz učiteljskega sveta.

* Resolucije smo izročili v smislu sklepa seje upravnega odbora Zaveze z dne 1. aprila t. l. vodstvu Zaveze. — Uredn.